

Ferenc pápa „Vos estis lux mundi” apostoli levele »motu proprio« formájában

„Ti vagytok a világ világossága. A hegyen épült várost nem lehet elrejtetni” (Mt 5,14). A mi Urunk, Jézus Krisztus arra hív meg minden hívőt, hogy a szentség, az egység és az erény ragyogó példaképe legyen. Mi mindnyájan arra kaptunk meghívást, hogy életünkben és felebarátainkhoz fűződő kapcsolatunkban konkrét tanúságot tegyünk a Krisztusba vetett hitünkről.

A szexuális visszaélés bűncselekményei sértik Urunkat, testi, pszichés és lelki károkat okoznak az áldozatoknak és megsebzik a hívek közösségét. Azért, hogy ezen jelenség többé semmilyen formában ne fordulhasson elő, szükséges a szív mély és folyamatos megtérése, amelyet konkrét és hatékony tetteknek kell hitelesíteniük. Ez az Egyházban mindenkire vonatkozik, azért, hogy a személyes szentség és az erkölcsi elköteleződés hozzájáruljon az evangélium hirdetésének teljes hitelességéhez és az Egyház küldetésének hatékonyságához. Ez csak a szívünkbe kiárasztott Szentlélek kegyelmének segítségével lehetséges, mert mindig emlékeznünk kell Krisztus szavaira: „nélkülem semmit sem tehetek” (Jn 15,5). Akkor is, ha már sokat megtettünk, továbbra is tanulnunk kell a múlt keserű leckéiből azért, hogy reményteljesen tekintsünk a jövőbe.

Ez a felelősség elsősorban az apostolutódokat illeti, akikre Isten saját népének lelkipásztori vezetését bízta, és azt az elköteleződést kívánja meg tőlük, hogy az isteni Mester nyomdokait közelről is kövessék. Hivatalukból adódóan ugyanis ők „Krisztus helyetteseiként és követeként kormányozzák a rájuk bízott részegyházakat, mégpedig nemcsak tanáccsal, meggyőzéssel és jó példával, hanem tekintéllyel és szent hatalommal is, csak arra használva azt, hogy nyájuk igazságban és szentségben gyarapodjék, megemlékezve arról, hogy aki nagyobb, olyan legyen, mint a kisebb, s aki előjáró, mint a szolga” (II. Vatikáni Zsinat, Lumen gentium dogmatikai konstitúció 27). Ami az apostolutódokra különösen is vonatkozik, vonatkozik mindazon személyekre is, akik különféle módokon szolgálatokat töltenek be az Egyházban, az evangéliumi tanácsok szerint élnek vagy arra vannak meghívva, hogy a keresztény népnek szolgáljanak. Ebből adódóan célszerű, hogy egyetemes jelleggel eljárásmodokat dolgozzunk ki, hogy azon bűntetteket, amelyek a hívek bizalmát eljártsszák, megelőzzük és legyőzzük.

Kívánom, hogy ez a feladatvállalás teljesen egyházi módon történjen, és legyen annak a közösségnek a kifejeződése, amely minket egyesít, kölcsönös meghallgatásban és nyitottságban mindazok felé, akik szívükön viselik a megtérés e folyamatát.

Éppen ezért a következőket rendelem el:

1. cím Általános utasítások

1. cikkely – Alkalmazási terület

1. §. Jelen szabályok alkalmazandók abban az esetben, ha klerikusokat, a megszentelt élet intézményeihez vagy az apostoli élet társaságaihoz tartozó személyeket illetően bejelentés érkezik a következő témákban:

a) bűncselekmények a hatodik parancs ellen, mégpedig

I. valakinek erőszak vagy fenyegetés, illetve tekintéllyel való visszaélés által arra kényszerítése, hogy szexuális cselekményt hajtson végre vagy szenvedjen el;

II. szexuális cselekmény végrehajtása kiskorúval vagy kiszolgáltatott személlyel;

III. gyermekpornográfiát tartalmazó anyag előállítása, felajánlása, forgalmazása vagy birtoklása, akár telekommunikációs és informatikai úton, csakúgy, mint kiskorú vagy kiszolgáltatott személy pornográf bemutatásban való részvételre csábítása vagy rábírása.

b) azon cselekvésmódok, amelyek a 6. cikkelyben megnevezett személyek által megvalósulnak, legyenek akár cselekvések vagy mulasztások, azzal a céllal, hogy az 1. §. a) pontjában megjelölt

bűncselekmények ügyében a klerikus vagy a szerzetes elleni civil vagy az egyházi, közigazgatási vagy büntetőjogi vizsgálatokat befolyásolják vagy kihatásuk van.

2. §. Jelen normákat illetően

a) „kiskorú”: mindenki, aki a 18. életévét még nem töltötte be vagy a törvény erejénél fogva a kiskorúval egyenlő elbánás alá esik;

b) „kiszolgáltatott személy”: az a személy, aki beteg, fizikailag vagy pszichésen korlátozott, vagy személyes szabadságától meg van fosztva, ami által ténylegesen akár alkalmilag, a felfogás és az akarás képességében, de legalábbis a sérelem elleni ellenállás képességében korlátozott;

c) „gyermekpornográf anyag”: kiskorú személy bármely ábrázolása, függetlenül az eszköztől, amelyet felhasználtak a kifejezett szexuális cselekvés során, legyen az valós vagy szimulált, vagy kiskorúak nemi szerveinek ábrázolása túlnyomórészt szexuális célból.

2. cikkely – A bejelentések fogadása és az adatok védelme

1. §. Azon irányelvek figyelembe vételével, amelyeket az adott püspöki konferenciák, patriarchális egyházak és nagyérseki egyházak püspöki szinódusai vagy a saját jogú metropolitaegyház esetén a hierarchák tanácsa elrendeltek, az egyházmegyéknek és az eparchiáknak – külön vagy közösen –, jelen szabályok hatályba lépését követően egy éven belül a bejelentések kezelésére egy vagy több állandó rendszert kell felállítaniuk, amely állandó, nyitott és mindenki számára könnyen hozzáférhető: ez megvalósulhat egy külön egyházi hivatal felállítása által is. Az egyházmegyék és az eparchiák informálják a Szentszék képviselőjét arról, hogy a jelen paragrafusban elrendelt rendszer felállítása megtörtént.

2. §. Az információkat, amelyekről ebben a cikkben szó van, úgy kell védeni és kezelni a CIC 471. kánonjának 2. pontja és a CCEO 244. kánonjának 2. §. 2. pontja értelmében, hogy ezáltal a biztonság, a sértetlenség és a diszkréció biztosított legyen.

3. §. Fenntartva a 3. cikkely 3. §.-ának rendelkezését, az ordinárius, akinek tudomására jutott a bejelentés, azonnal továbbítja azt azon terület ordináriusára részére, ahol a cselekményre állítólag sor került, csakúgy, mint a feljelentett személy ordináriusára részére. Mindketten a jog azon normái szerint kötelesek eljárni, amelyek az adott sajátos esetre elő vannak irányozva.

4. §. E pont értelmében az eparchiák az egyházmegyékkel egyenértékűek, csakúgy, mint a hierarcha az ordináriussal.

3. cikkely – A bejelentés

1. §. Kivéve a CIC 1548. kánonjának 2. §.-ban és a CCEO 1229. kánonjának 2. §.-ban meghatározott eseteket, a klerikusnak, a megszentelt élet intézményéhez vagy az apostoli élet társaságához tartozó személynek minden alkalommal, ha ilyen cselekmény a tudomására jut vagy nyomós oka van feltételezni, hogy az 1. cikkelyben meghatározott cselekedetre sor került, kötelessége jelenteni a tényállást idejében a helyi ordináriusnak, ahol a cselekedet történt, vagy azon ordináriusok egyikének, akiket a CIC 134. kánonja vagy a CCEO 984. kánonja említ, fenntartva a jelen cikkely 3. §.-ának rendelkezését.

2. §. Bárki tehet bejelentést az 1. cikkelyben megfogalmazott cselekvésekre vonatkozóan, az előző cikkelyben meghatározott vagy más megfelelő módon.

3. §. Ha a bejelentés a 6. cikkelyben felsorolt személyekre vonatkozik, akkor azt a tényállás szerint a 8. és 9. cikkelyben felsorolt hatósághoz kell intézni. A bejelentést mindig lehet közvetlenül a Szentszékhez intézni vagy a Szentszék képviselője által.

4. §. A bejelentés tartalmazza a lehető legtöbb részletet, vagyis a cselekmény helyét és idejét, a részt vevő vagy informált személyeket, valamint minden más körülményt, amelyek segíthetik a cselekedet pontos megítélésének biztosítását.

5. §. Információk *ex officio* is szerezhetők.

4. cikkely – A bejelentést tevők védelme

1. §. A 3. cikkely szerinti bejelentés megtétele nem jelenti a hivatali titok megsértését.

2. §. Fenntartva a CIC 1390., valamint a CCEO 1452. és 1454. kánonjának előírásait, tilos a bejelentés miatti mindennemű előítélet, megtorlás vagy diszkrimináció alkalmazása, valamint az idevágó cselekvések listája az 1. cikkely 1 §. b) pontja szerint kiegészíthető.

3. §. A bejelentést tevő személynek a bejelentés tartalmára vonatkozóan semmiféle hallgatási kötelezettséget nem szabad elrendelni.

5. cikkely – A gyógyítás

1. §. Az egyházi hatóságok szálljanak síkra azért, hogy tisztelettel és méltósággal bánjanak azokkal és családjukkal, akik azt állítják, hogy sérelmet szenvedtek el; és ajánljanak fel nekik különösen is:

- a) nyitottságot, meghallgatást és kísérést, akár speciális segítség által is;
- b) lelki segítséget;
- c) a sajátos esetnek megfelelően orvosi, terápiás és pszichológiai segítséget.

2. §. Az érintett személyek jó hírnevét és magánszféráját, továbbá a bizalmas személyes adatokat ugyanúgy védeni kell.

2. cím

Püspökökre és velük egyenrangú személyekre vonatkozó rendelkezések

6. cikkely – A rendelkezés alanyai

Jelen cím eljárási normái az 1. cikkelyben felsorolt magatartásokat illetően az alábbi személyekre vonatkoznak:

- a) bíborosok, pátriárkák, püspökök és pápai küldöttek;
- b) olyan klerikusok, akik egy részegyház vagy azzal egyenrangú latin vagy keleti rítusú egyházi struktúra vezetői vagy korábban vezetői voltak, ide értve a személyi ordináriusokat, a hivatali idejük alatt (*durante munere*) elkövetett cselekedeteke vonatkozóan;
- c) olyan klerikusok, akik egy személyi prelatúra vezetői vagy korábban vezetői voltak, a hivatali idejük alatt (*durante munere*) elkövetett cselekedetekre vonatkozóan;
- d) mindazok, akik a megszentelt élet intézményeinek vagy az apostoli élet pápai jogú társaságainak legfőbb előljárói (*moderator supremus*), éppúgy, mint akik a saját jogú monostorok vezetői vagy korábban vezetői voltak, hivatali idejük alatt (*durante munere*) elkövetett cselekedetekre vonatkozóan.

7. cikkely – Az illetékes dikasztérium

1. §. A jelen cím vonatkozásában „illetékes dikasztérium” alatt a Hittani Kongregáció értendő, a hatályos normák szerint a Kongregációnak fenntartott bűncselekmények tekintetében. Továbbá minden más esetben, a maguk illetékességi körében a Római Kúria saját joga alapján az alábbi kongregációk:

- a Keleti Egyházak Kongregációja;
- a Püspöki Kongregáció;

- a Népek Evangelizációjának Kongregációja;
- a Klérus Kongregációja;
- a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja.

2. §. A jobb koordináció érdekében az illetékes dikasztérium a jelentésről és a vizsgálat kimeneteléről informálja az Államtitkárságot és a többi, közvetlenül érintett dikasztériumot.

3. §. E címben jelzett, a metropolita és a Szentszék közötti kommunikáció a pápai képviselők által történik.

8. cikkely – Alkalmazandó eljárás mód, ha a bejelentés a latin rítusú egyház egyik püspökét érinti

1. §. A hatóság, akinek jelentik az esetet, azonnal közvetíti azt a Szentszékhez és azon egyháztartomány metropolitájához, amelynek területén a feljelentett személy lakóhelye található.

2. §. Ha a jelentés a metropolitára vonatkozik vagy a metropolita hivatala széküresedésben van, a bejelentést a Szentszékhez, valamint kinevezésük szerint a legidősebb szufragáneos püspöknek kell továbbítani, akire ebben az esetben a metropolitára vonatkozó rendelkezések érvényesek.

3. §. Ha a jelentés egy pápai követre vonatkozik, akkor azt közvetlenül az Államtitkárságnak kell továbbítani.

9. cikkely – Alkalmazandó eljárás mód abban az esetben, ha a bejelentés a keleti egyházak püspökeit érinti

1. §. Abban az esetben, ha a jelentés egy pátriárkai egyház, egy nagyérseki egyház vagy egy saját jogú metropolitai egyház püspökét érinti, azt az illetékes pátriárkának, nagyérseknek vagy a saját jogú egyház metropolitájának kell továbbítani.

2. §. Abban az esetben, ha a jelentés egy pátriárkai vagy nagyérseki egyház metropolitáját érinti, aki hivatalát ezen egyház területén belül gyakorolja, akkor azt az illetékes pátriárkának vagy nagyérseknek kell továbbítani.

3. §. A fent említett esetekben a hatóság, aki megkapta a jelentést, a Szentszéknek is továbbítja azt.

4. §. Ha a feljelentett személy olyan püspök vagy metropolita, aki a pátriárkai egyház, a nagyérseki egyház vagy a saját jogú metropolitai egyház területén kívül van, a jelentést a Szentszéknek kell továbbítani.

5. §. Ha a feljelentés egy pátriárkára, egy nagyérsekre vagy egy sajátjogú egyház metropolitájára vagy más saját jogú keleti egyház püspökére vonatkozik, azt a Szentszéknek kell továbbítani.

6. §. A következő, metropolitára vonatkozó rendelkezések arra az egyházi hatóságra is vonatkoznak, aki a jelen cikkely alapján továbbítja a bejelentést.

10. cikkely – A metropolita előzetes kötelezettségei

1. §. Hacsak a bejelentés nyilvánvalóan nem alaptalan, a metropolita haladéktalanul megbízatásért folyamodik az illetékes dikasztériumhoz, hogy megindíthassa a vizsgálatot. Amennyiben a metropolita a bejelentést nyilvánvalóan alaptalannak találja, erről tájékoztatja a Szentszék képviselőjét.

2. §. A dikasztérium haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket, azaz azt követően, hogy a pápai képviselő részéről megérkezett az első jelentés vagy a metropolita részéről a megbízás megkérése, harminc napon belül ellátja őket megfelelő útmutatásokkal a konkrét esetben követendő eljárást illetően.

11. cikkely – A metropolitától eltérő személy vizsgálattal való megbízása

1. §. Amennyiben az illetékes dikasztérium úgy ítéli megfelelőnek, hogy a metropolitától eltérő személyt bizzon meg a vizsgálattal, úgy erről őt informálja. Ebben az esetben a metropolita minden lényeges információt és dokumentumot átad a dikasztérium által megbízott személynek.

2. §. Az előző paragrafusban tárgyalt esetben a metropolitára vonatkozó rendelkezések arra a személyre alkalmazandók, akit a vizsgálattal megbíznak.

12. cikkely – A vizsgálat lefolytatása

1. §. A metropolita, miután az illetékes dikasztérium részéről megkapta a megbízást, a megadott útmutatások figyelembevételével személyesen, illetve egy vagy több alkalmas személy segítségével:

- a) összegyűjti a releváns információkat a cselekményeket illetően;
- b) áttekinti a vizsgálathoz szükséges információkat és dokumentumokat, amelyeket az egyházi hatóságok archívumaiban őriznek;
- c) amennyiben szükséges, más ordináriusok vagy hierarchák segítségét veszi igénybe;
- d) informálódik – egyházi és civil szférában – azon személyek és intézmények körében, akik, illetve amelyek a vizsgálathoz szükséges információval rendelkeznek.

2. §. Amennyiben kiskorú vagy kiszolgáltatott személy meghallgatása szükséges, azt a metropolita alkalmas és helyzetüknek megfelelő módon tegye.

3. §. Amennyiben reális veszély áll fenn arra nézve, hogy a vizsgálattal kapcsolatos információkat vagy dokumentumokat megsemmisítik vagy eltűntetik, a metropolitának meg kell tennie a szükséges intézkedéseket azok megóvására.

4. §. Abban az esetben is, ha más személyeket von be, a metropolita marad a vizsgálat vezetésének és lebonyolításának a felelőse, illetve ő felel a 10. §. 2. pontjában megfogalmazottak szerinti útmutatások pontos végrehajtásáért is.

5. §. A CIC 483. kánon 2. §. 2. pontjának és a CCEO 253. kánonja 2. §.-ának megfelelően a metropolitát a vizsgálat során egy szabadon választott jegyző segíti.

6. §. A metropolitának részrehajlás nélkül és elfogultságmentesen kell eljárnia. Abban az esetben, ha úgy gondolja, hogy érdekkonfliktusba került, vagy ha nem áll módjában a vizsgálat integritásához szükséges pártatlanság biztosítása, kötelezve van arra, hogy a vizsgálattól tartózkodjon és ezt a körülményt az illetékes dikasztériumnak jelentse.

7. §. A vizsgálat alá vont személyt megilleti az ártatlanság védelme.

8. §. A metropolita, amennyiben az illetékes dikasztérium előírja, a gyanúsított személyt informálja a vizsgálatról és a felhozott vádakról, meghallgatja a tényállásról és felkéri arra, hogy írásos nyilatkozatot tegyen a saját védelmében. Ebben az esetben az a személy, aki ellen feljelentést tettek, jogi segítséget igényelhet.

9. §. A metropolita harmincnaponként írásban informálja az illetékes dikasztériumot a vizsgálat állásáról.

13. cikkely – Szakemberek bevonása

1. §. A püspöki konferenciák, a püspöki szinódusok vagy a hierarchák tanácsa által a metropolitának a vizsgálat során rendelkezésre álló segítség módjáról megfogalmazott esetleges direktíváinak megfelelően az adott egyháztartomány püspökei egyenként vagy közösen listát állíthatnak össze szakemberekről. Ezek közül a metropolita kiválaszthatja a legmegfelelőbbeket, akik őt a vizsgálat során az adott eset igényeinek leginkább megfelelő módon támogatják, különösen is figyelembe véve a laikusok közreműködését szabályozó CIC 228. és CCEO 408. kánonjait.

2. §. A metropolita szabadon választhat más, hasonlóan képzett szakembereket.

3. §. Mindenkinek, aki a metropolitát a vizsgálat során segíti, pártatlannak és elfogultságmentesnek kell lennie. Amennyiben az illető személy érdekkonfliktusba kerül, vagy ha nem áll módjában a vizsgálat integritásához szükséges pártatlanság biztosítása, kötelezve van arra, hogy tartózkodjon a vizsgálattól és ezt a körülményt a metropolitának jelentse.

4. §. Azon személyek, akik a metropolitát segítik, esküt tesznek megbízatásuk hűséges és az előírt módon való teljesítésére.

14. cikkely – A vizsgálat időtartalma

1. §. A vizsgálatot kilencven napon belül vagy a 10. §. 2. pontja szerinti útmutatások alapján meghatározott időtartam alatt be kell fejezni.

2. §. Amennyiben indokolt, a metropolita az illetékes dikasztériumtól a vizsgálat idejének meghosszabbítását kérheti.

15. cikkely – Elővigyázatossági intézkedések

Amennyiben a tényállás vagy a körülmények ezt megkövetelik, a metropolita megfelelő megelőző és elővigyázatossági intézkedéseket javasol az illetékes dikasztériumnál a feljelentett személlyel szemben.

16. cikkely – Pénzalap létesítése

1. §. Az egyháztartományok, a püspöki konferenciák, a püspöki szinódusok és a hierarchák tanácsa pénzalapot hozhatnak létre azzal a céllal, hogy a vizsgálati kiadásokat fedezzék. Az alapot a CIC 116. és a CIC 1303. kánonjának 1. §. 1. pontjának és a CCEO 1047. kánonjának előírása szerint kell létrehozni és a kánonjog szabályai szerint kezelni.

2. §. Az alap kezelője a megbízott metropolita kérésére a vizsgálat céljából szükséges forrásokat rendelkezésre bocsátja, fenntartva azt a kötelezettséget, hogy a metropolita a kezelő felé a vizsgálat végeztével elszámolással tartozik.

17. cikkely – Az akták és az állásfoglalás (*votum*) továbbítása

1. §. A vizsgálat végeztét követően a metropolita az illetékes dikasztérium felé továbbítja a dokumentációt, kiegészítve az eljárás eredményére vonatkozó saját állásfoglalásával, illetve válaszolva a 10. cikkely 2. § szerinti útmutatásban esetleg megfogalmazott kérdésekre.

2. §. Hacsak az illetékes dikasztériumtól más rendelkezés nem érkezik, a metropolita megbízatása a vizsgálat befejeztével megszűnik.

3. §. Tekintettel az illetékes dikasztérium útmutatásaira, kérésre a metropolita informálja a vizsgálat kimeneteléről a személyt, aki azt állítja, hogy sérelem érte vagy az illető személy jogi képviselőit.

18. cikkely – További intézkedések

Az illetékes dikasztérium, hacsak nem rendel el kiegészítő vizsgálatot, a sajátos esetre vonatkozó jogszabályai szerint jár el.

19. cikkely – Az állami törvények betartása

Jelen jogszabályok az adott állami jogok és kötelezettségek sérelme nélkül alkalmazandók, különös tekintettel azon előírásokra, amelyek a civil hatóságok felé történő esetleges bejelentési kötelezettségekre vonatkoznak.

Jelen jogszabályok három évre, *ad experimentum* kerülnek jóváhagyásra.

Elrendelem, hogy a jelen apostoli levél motu proprio formájában, a L'Osservatore Romano-ban kerüljön kihirdetésre 2019. június 1-i hatályba lépéssel, majd pedig a későbbiekben az Acta Apostolicae Sedis-ben is tegyék közzé.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 2019. május 7-én, pontifikátusom hetedik évében,

Ferenc pápa.